

جهانی‌سازی به حفظ محیط زیست کمکی نمی‌کند

الدو مادروگا

برگردان: نگین حیدری تبویزی



امریکای لاتین و جزایر کارائیب دارای بزرگ‌ترین زمین‌های کشاورزی در جهان هستند، ولی تخریب خاک، تهدیدی است برای قسمت‌های وسیعی از زمین‌های کشاورزی که خسارت آن‌ها به یک میلیارد دلار می‌رسد.

دکتر لوئیز گومز هماهنگ‌کننده‌ی سازمان ملل متحد مقیم کوبا، ضمن ارایه‌ی گزارش موسسه‌ی زمین‌شناسی امریکای لاتین و جزایر کارائیب که به محیط زیست ادر سال ۲۰۰۰ مربوط می‌شود گفت که فقر و فلاکت تاثیر فزاینده‌ای روی محیط زیست دارد. این مساله

به‌ویژه در عدم تعادل بین گروه‌های مردم در سطح ملی و منطقه‌ای نمود دارد. به این معنی که جمعیت بخش‌های دارای منابع کم‌تر بیش‌تر از جاهای دیگر، آسیب‌پذیر هستند. حدود ۲۲۴ میلیون نفر در منطقه، در فقر به‌سر می‌برند.

گومز در متن خلاصه شده‌ای که توسط دفتر منطقه‌ای سازمان ملل و با همکاری یک‌صد تن از ویژه‌کاران از چند کشور برای محیط زیست تهیه شده، می‌گوید که فرآیند جهانی‌سازی الگویی از مصرف را بر مردم تحمیل می‌کند که به‌هیچ طریقی نمی‌تواند از محیط زیست حفاظت کند.

این گزارش ثابت می‌کند که دلیل‌های اصلی تخریب زمین در سراسر جهان: یکی فقری که جمعیت زیادی در جهان از آن رنج می‌برند و دیگری مصرف بیش از اندازه‌ی منابع توسط گروه اقلیتی از جهان است. به عبارت دیگر سه شکل اساسی و مشخص در زیست محیطی در امریکای لاتین و جزایر کارائیب وجود دارد. اول این‌که سه چهارم جمعیت در منطقه شهری زندگی می‌کنند که این مسأله موجب کمبود آب شده و در نتیجه شرایط نامناسب زندگی، سلامتی انسان را به‌مخاطره می‌اندازد.

علاوه بر آن تخریب جنگل‌ها به‌ویژه در حوزه‌ی رودخانه آمازون و امریکای مرکزی بلایای طبیعی مانند طوفان‌های سهمناک، زمین‌لرزه‌ها و آتش‌سوزی‌های جنگلی نیز مزید بر علت است. با وجود این واقعیت تلخ، هماهنگ‌کننده سازمان ملل متحد اظهار خوش‌بینی می‌کند زیرا در ده سال گذشته نگرانی‌ها در مورد زیست محیط انسان افزایش یافته و در حال حاضر به‌صورت گسترده‌تری به آن توجه می‌شود.

حدود چهل، پنجاه سال پیش آن‌هایی که علاقه‌مند به محیط زیست بودند، تنها افرادی بودند که عاشق تماشای پرواز پرندگان یا دوستدار طبیعت بودند. با در نظر گرفتن این‌که جزایر کارائیب و امریکای لاتین چهل درصد گیاهان و حیوانات روی زمین را داراست خیلی از آن‌ها به‌دلیل تخریب زیستگاهشان، منقرض شده‌اند. گومز اظهار می‌دارد که امروزه نگرانی در کل جامعه متداول شده است و بر راهبردهای اقتصادی جامعه اثر گذاشته است.

با این حال براساس آن چه در گزارش آمده، این قطعیت وجود ندارد که این‌گونه پیش‌رفت‌ها و توسعه‌ها بتواند بر مدیریت محیط زیست تاثیر بگذارد. این توسعه در جهت مشکلات ناحیه‌ای متمرکز شده و بدون توسعه در بخش‌های اقتصادی و اجتماعی در حال انجام است. زیرا این توسعه بر روی مشکلات یک بخش متمرکز شده و پیش‌رفت

بخش‌های اجتماعی و اقتصادی را در نظر ندارد. متن بیانیه‌ی سازمان ملل متحد مشکلات عمومی تری را در نظر گرفته که شامل فقدان سرمایه، تکنولوژی، مهارت‌ها، پرسنل و در بعضی موارد موانع ایجاد شده به‌وسیله‌ی چهارچوب‌های قانونی فراوان و پیچیده است.

تخریب زمین‌های کشاورزی

طبق آمار، جنگل‌زدایی این مناطق (آمریکای لاتین و کارائیب) بسیار قابل توجه است. شانزده درصد زمین‌ها در اثر تخریب خاک از بین رفته‌اند، که این آمار در مورد مکزیک تا شصت درصد (یعنی حدود بیست میلیون هکتار) می‌رسد. در آرژانتین هفتاد درصد (یعنی دویست میلیون هکتار) زمین‌ها در نواحی خشک یا نیمه‌خشک واقع شده‌اند در حالی که در شیلی جنگل‌زدایی، مساحتی در حدود $43/7$ میلیون هکتار (شصت و دو درصد زمین‌های محلی) را تخریب کرده است. در پاناما این پدیده، بیست و هفت درصد کشور را تحت تاثیر قرار داده است.

کوبا در حال اجرای برنامه‌ای برای مقابله با پیش‌رفت صحرا و خشکی‌ها است که مستلزم کار فراوان در محدوده‌ی حوزه‌های آبی است. کوبا برای اجرای این برنامه می‌خواهد علاوه بر استفاده از منابع داخلی از کمک‌های خارجی نیز بهره‌مند شود. در حوزه‌ی کاتو باسین (Cauto Basin) در شرق کشور، کمک‌های خارجی دریافت شده است و طی بازدید اخیر وزیر توسعه‌ی آلمان موافقت‌نامه‌ای برای انجام همکاری‌هایی بین دو کشور از سال ۲۰۰۱ به بعد امضا شد.

در ناحیه‌ی نیمه خشک جنوب استان گوانتانامو (Guantanamo)، در شرقی‌ترین منطقه کوبا پروژه‌ای برای احیای زمین‌ها اجرا شده که میزان محصولات کشاورزی، تولیدات لبنی و هم‌چنین آب آشامیدنی سالم را افزایش داده است. پروژه‌های دیگری در حوزه‌های دیگر و در نواحی مختلف با حمایت گروه‌ها و سازمان‌ها در حال انجام است.

در نتیجه‌ی اجرای پروژه‌های ابتکاری، سطح تخریب محیط زیست تا میزان شش و نه دهم درصد کاهش یافته است که بر همین اساس وزارت علوم، تکنولوژی و مقامات رسمی حفاظت محیط زیست کوبا به‌همراه نمایندگان سازمان ملل در طرح کاشت درختی در مقر این سازمان بین‌المللی در هاوانا (Havana) شرکت کردند.